

IUS-INFO 30 let

PRAVNE VSEBINE

DNEVNI IUS-INFO

NAROČNIŠTVO IN PODPORA

MOJ IUS-INFO

> Prijava
> Nov uporabnik

Išči po

kolumnah

iščite po vsebinah portala ...

Najdi

> Po zbirkah

> Napredno

IUS-INFO > Kolumna > Članek

> V središču

> Tednik IUS-INFO

> Novice

> IUS kolumna

> Izbor dneva

> Napovednik dogodkov

> Novo iz Pravne prakse

> 10 najvplivnejših pravnikov

> Multimedijski arhiv

K O L U M N A

27.4.2018
dr. Andraž Teršek

Prof. dr. Jordan Peterson

»Izjava se politični pritisk na kariero, na tvojo prihodnjo kariero. Vsekakor smo v nevarnosti, da ne bomo mogli več imeti dejanskega pogovora o človeški biologiji in spolnosti na univerzi. Mogoče smo že na tej točki... Toliko je stvari, o katerih sedaj na univerzi ne moremo govoriti. To ni več kraj za tovrstne debate« (Jordan Peterson).

Pred časom je bil v reviji *Mladina* (Jordan Peterson, mojster pol-resnic, 2.3.2018, dostopno na spletu) objavljen članek o ... z nepropustnim prepričanjem začrtani, brez kritičnega mišljenja sestavljeni, izven nujnih kontekstov zbrušeni in s pol-resnico pol-resnico očitajoči članek o dr. Jordanu Petersonu (vsem, ki dr. Petersona še ne poznajo, ga ne bom predstavljal, ker je enormna količina vseh potrebnih informacij objavljena na spletu, za ljubitelje »gledanja« na Youtube, za študijske sladokusce pa bo priročna pravkar prevedena knjigi profesorja z naslovom *12 pravil za življenje*). Članek se mi zdi dober primer pisanja, ki ga je mogoče spisati o posamezniku, njegovemu javnemu delu, učenjih in filozofiji, če se k pisanju pristopa z zabetoniranim predsodkom, vnaprejšnjo odločenostjo glede namena zapisa, enosmernim zatrevanjem brez odprtoдушnega mišljenja in s ciljem, ki naj ga posveti sleherno sredstvo. Zatorej tudi, ali predvsem, s tehniko manipulacije, pristranskega prikazovanja in ideološke pripadnosti, brez natančne analize, brez odprtosti duha, navsezadnje pa brez nujnega intelektualnega poštenja in s pogledovanjem mimo resnice. Tudi z naslovnim očitanjem pol-resnic s tehniko zapisovanja pol-resnic. Kadar se to počne z mirno vestjo, ali celo s prepričanostjo o posvečenosti takšnega početja, gre za komunikativno izmalichenje svobode izražanja, etike politike in javne rabe uma.

Avtor v članku ne skriva izhodiščne namere po strokovnem in osebnostnem razvrednotenju dr. Petersona. Izkrivlja kontekst njegovih kontroverznih izjav, Petersonu pripiše, da je izrekel, česar ni izrekel in zamolči, kar je izrekel. Zbanalizirano in pomendrano izpostavlja Petersonove argumente o naravnem obstoju hierarhičnosti v človeški družbi in iskanju primerjav v živem svetu živali in narave. Zamolči pa vse (!) bistvene poudarke Petersona glede pomembnih in vse bolj pregretih družbenih tem; od svobode izražanja in politične korektnosti, preko iskanja smisla, identitete in ljubezni, do vprašanj spolne identitete in politike, socialne pravičnosti in razmerja med enakostjo in enakopravnostjo.

V poskusu prikazovanja Petersona kot odličnega retorika, ki odlično zavaja in slepi (s pol-resnicami), se avtor sklicuje na filozofa dr. Žižka. Navaja ga kot protiargument Petersonu in zapade v simpatičen paradoks. Nekatere poante, s katerimi Peterson, ki je podobno kot prav Žižek že prevzel zvezdniški status v javnem prostoru, vznemirja tiste ljudi, ki jih več kot le vznemirja vsaka »drugačnost« in »politična nekorektnost« glede idej, učenj, tez, razlag in kritik, so pri Petersonu argumentacijsko celo manj provokativne, drzne in »politično nekorektnost« (koncept »politična korektnost« jemljem kot posmeh in razžalitev človekovih intelektualnih zmognosti), kot pri Žižku. Slednji je v marsikaterem oziru še manj neprizanesljiv do (neobstoječe, psevido in golo fotogenične, vsebinsko votle, z dolgočasene in še kaj) ideološke levice, kot Peterson. Stične točke med obema je mogoče dolgo šteti in jih veliko naštet. Skupno jima je tudi izrezovanje in rezljanje njunih izjav iz kontekstov, kristalno jasnih mišljenja zmožnemu človeku. Tako tudi Žižku isti ljudje, kot Petersonu, kaj hitro očitajo »fašizem, seksizem, ksenofobijo, islamofobijo, homofobijo, stalinizem« in podobne reči, kadar zapiše ali izreče tisto, česar nemisleči ljudje ne zmorejo pravilno razumeti, psevido levičarski nastopači in dolgočaseni samopromocijski samozadostneži pa pretvarjajoče se »kao« ne želijo razumeti.

A danes je že tako, da kadar človek »s peresom kot mečem« javno komunicira z osredotočenostjo na cilj, ne na diskurzni proces, kot tehniko metanja argumentov na mizo uporablja vse, kar mu pride pod roko. Tudi paradoksalne skrajnosti. V tem oziru postane sklicevanje na tistega, ki je še bolj neprizanesljiv v svojih kritikah od onega prvega, ki ga je treba prikazati kot klovnjaškega nastopača, priročno. Ustvarja namreč površinski vtis, da je tisti prvi zelo verjetno neznosen in enormnih in nalezljivih dozah javno ponujane pol-resnice, če je do njega kritičen celo ta,

ARHIV

Zadnje kolumne

AVTOR

dr. Andraž Teršek

Ustavnik in univerzitetni učitelj na Univerzi na Primorskem
andraz.tersek@upr.si

2018

Prof. dr. Jordan Peterson (27.4.2018)

Je pravo lahko (skoraj) – poezija? (13.4.2018)

Kršitve ustavnih in zakonskih pravic delavcev v Luki Koper (30.3.2018)

Naša skupna miselnost o ekonomiji (16.3.2018)

Liberalna strankarska izbira brez politične alternative? (2.3.2018)

Zastava, domovina in svoboda – etična celota, ki jo ljudje prepogosto cefrajo ... (16.2.2018)

Javni psi čuvaji 2 (2.2.2018)

Javni psi čuvaji (19.1.2018)

Nova Ustava Republike Slovenije (5.1.2018)

2017

2016

2015

2014

2013

drugi, ki bi se lahko ponašal s statusom *enfant terrible - primus inter pares*. Skoraj že mitološka, v javnem prostoru kot avtomatske električne grablje uporabljiva parola "Žižek je enako levo" pač terjaja, da mora zato veljati »Peterson je enako desno.«

Dvopolno (in bipolarno) etiketiranje vsega in vsakogar je postalo določevalac stanja duha, etike in kulture te družbe in našega časa. Zato pa neduha, neetike in nekulture. Mišljenje je početje redkih. Študij in branje tudi. Razpravljanja dejansko ni. Tisto, kar se navzven ponuja kot prikaz razpravljanja, pač ni razpravljanje. Predvsem je kričanje, tudi psovaško in skrajno žaljivo (nikakor pa to NI sovražni govor!!!), nagovarjanje enako (ne)mislečih, prikimavanje samemu sebi, molčanje, ko je treba spregovoriti in govorjenje, ko bi bilo dostojno molčati, komentiranje tudi tistih tem, o katerih se ve malo ali nič, neposlušanje drugega, zatrjevanje tistega, česar ni in zamolčanje tistega, kar je bistveno. Predvsem pa etiketiranje vsega, kar naj bi bilo levo, kot socializem in komunizem, vsega tistega, kar naj bi bilo desno, pa kot fašizem, nacizem in skrajni desničarski radikalizem. To – skupaj, v celoti, kot sestavljeni problem svobode izražanja - je morda največji družbeni problem.

Prav Peterson se z njim sooča – do konca razgaljeno in ranljivo. Neposredno in surovo ga žalijo tisti, ki se pri tem sklicujejo na svobodo izražanja, hkrati pa sami ne dovolijo, da bi se kdorkoli izražal kakorkoli in o čemerkoli, če bi se oni samo ob tem utegnili – četudi že samo hipotetično – »počutiti užaljeni.« Njegova predavanja izgredniško motijo in prekinjajo tisti, ki zatrjujejo, da jim svobodno izražanje o svobodnem izražanju krni svobodo življenja. Neposredno mu grozijo tisti, ki ga označujejo kot grožnjo. Z njim ne želijo razpravljati prav tisti, ki zatrjujejo, da zavaja in manipulira – s pol-resnicami. Vse tisto, kar je mogoče opazovati v današnji družbi, seveda tudi v Sloveniji, se odraža pri javnem dogajanju okoli fenomena Peterson.

Članke, kot je omenjeni, zato berem kot populistični pamflet, kot leporečno in zvijačno razširjanje fake-news. Ne gre za pristni intelektualni diskurz, pač pa za točkovne izreze posameznikovih izjavljanj in za njihova lepljenja v prirejeni kontekst. Kadar se to počne kot uresničevanje družbene vloge, ki je nekomu zaupana – in s katero je nekdo privilegiran – kot piscu v sicer resnem tisku, sem odločen to označiti kot nedostojno in neodgovorno širjenje pol-resnic. "Bulšit."

Zakaj se to počne? Se to lahko počne z mirno vestjo? Je res tako težko razumeti, da so prav taka početja največja grožnja svobodi izražanja?

Prof. Peterson je v tem trenutku še velik prevelik – filozofsko, komunikativno, etično, torej vsestransko vsebinsko - za površno in poenostavljeno, predvsem pa za nedobroverno in izkrivljeno pamfletkarsko etiketiranje. Pa za izrezljane poskuse osebne diskreditacije brez analize in poglobitve.

Ker ljudje delamo napake, jih delajo tudi pisci člankov. A nekateri jih včasih delajo nalašč in s slaboverno agendo, sklicujoč se na svoj položaj resnih popisovalcev družbenega dogajanja. Nanje je treba biti najbolj pozoren.

Pisno zatrditi to, kar zatrjujem, seveda ne pomeni trditi (najbrž moram tudi to izrecno zapisati), da ima Peterson (ki ga je treba končno povabiti v Slovenijo, nemara na Evropsko Pravno fakulteto) v vsem prav, ali da o njem že vemo vse. Upam pa se trditi, da je izobraženec, da ni idiot, da je dober človek, da govori in počne, v kar je mišljenjsko prepričan in da s svojim javnim nastopanjem v zadnjih treh letih idejno, mišljenjsko in komunikativno počne prav tisto, kar bi moral početi vsak človek, ki se zaveda svoje odgovornosti do etike politike, intelektualnosti, svobode izražanja in akademije. Hkrati opravlja tudi klinično psihološko prakso. To pomeni, da se trudi ljudem vrniti voljo do življenja in najti delujoči smisel kakovostnega bivanja. Mlade uči kritično misliti. Nagovarja jih kot odrasle in enakovredne diskusijske družabnike. Piše knjige, ki bi bralcem pomagale, da bi bil jutri boljši ljudje, kot so uspeli biti danes. Ne dovoli si biti nagovarjan kot idiot in svari pred totalno idiotizacijo univerze in javnega prostora. Postavlja se v bran tistega, kar je nujna predpostavka in prvina svobode izražanja. Komunicira, vabi k vprašanju in poskuša odgovarjati nanje. Artikulirano in argumentirano ponuja misli, ideje in predloge, ne da bi se zatekal k zatrjevanjem absolutne resnice in neomajnih, kategorično nepreprekljivih dogem. In upira se »politični korektnosti« kot tehniki spreminjanja ljudi v nemisleče, cmerave in ponotranjeno viktimizirane lenobe. V vsem tem ima PRAV.

Peterson torej uspešno deluje prav zato, ker javno komunikacijo uporablja kot ščit pred tem, da bi se pustil imeti za idiota. Ker si tega ne dovoli; spet – enako kot dr. Žižek, ali pa prof. Dolar in drugi. Mladi ga učeče poslušajo, ker jih ne nagovarja kot idiote in jih svari pred tem, da bi si dovolili biti nagovarjani kot idioti. To je nemara največ, kar človek lahko v tej družbi in tem času počne in stori, če to počne javno in če to počne kot predstavnik akademije. Do nadaljnjega. Dokler ne bo ... padel, bruhal v talno luknjo, drugi pa bodo in bomo v sebi izpraznjeno in razočarano jokali. Spet. Morda bo tako, a verjamem, da ne bo. Kakorkoli, na koncu je in bo enostavno zaključiti: iskreno in misleče samopredstavljanje sebe v svetu, natančna pozornost mislim Drugega in drugih, mišljenjski študij in odločno, neomajno, pogumno preseganje ustaljene prakse in mitološke moči vsesplošnega in (sartrejevsko, npr. po knjigi *Oris teorije čustev*) absolutnega kretenzizma javne sfere, izraženega v etiketiranju, ideološkemu navijaštvu, črtenju in preziru drugačnih in drugih, viktimizaciji vseh in vsakogar, poskusu utišanja drugače mislečih (ki so prepogosto sploh »misleči«, torej tisti, ki sploh še mislijo), prezirljivemu in obtoževalnemu zavračanju drugačnih in novih idej, promoviranju »politične korektnosti« in ukvarjanju zgolj in izključno s samim seboj, svojimi navadami, potrebami, interesi in kratkoročnimi ugodji. Cilj je sam po sebi tisto, kar

pride na koncu: podoba v ogledalu. Jasno, tudi preko ogledala je mogoče obesiti debelo zaveso. Kdor tega ne razume - naj si najde peskovnik. Kdor Petersona ne razume, naj se še naprej trudi, da bi ga razumel. Kdor ga ciljno usmerjeno noče razumeti – naj sicer ne molči, ker ima pravico govoriti, samo povedati mu je treba, kaj se gre.

Na virtualni lestvici pristnih borcev za svobodo izražanja, etično revitalizacijo akademije (univerze) in dostojanstvo uma je v tem trenutku dr. Peterson na vrhu. Ni sam, a je tam.

(PS: o njegovi obrambi svobode izražanja in dostojanstva uma pišem v 34. številki revije Pravniki.)

dr. Andraž Teršek
andraz.tersek@upr.si

Stališča v prispevkih so izključno mnenja avtorjev in ne izražajo mnenja družbe LEXPERA d.o.o., ki za vsebino prispevkov ne odgovarja.

Za komentiranje morate biti prijavljeni.

Komentar bo javno objavljen

Shrani